

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*

วไลพร เมมไตรรัตน์¹ พรรณี เหมะสกล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และกำแพงเพชร 2) เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตรในด้านความเหมาะสมของหลักสูตร และพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มทดลองในการนำหลักสูตรไปใช้เป็นเด็กปฐมวัย จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนโกรกพระพิทยาคม ชั้นอนุบาล 3 จำนวน 30 คน โรงเรียนอนุบาลชัยนาท ชั้นอนุบาล 2 จำนวน 40 คน และโรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงเพชร ชั้นอนุบาล 3 จำนวน 13 คน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบสังเกตคุณธรรมจริยธรรม และแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่น อันเป็นความต้องการของท้องถิ่นในการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูล และนำไปสร้างหลักสูตรท้องถิ่นได้แก่ ความเป็นอยู่ของชาวโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ เชื้อนเจ้าพระยา สัมโง่งนาท จังหวัดชัยนาท และกล้วยไข่กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร มีผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผลการประเมินพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกโรงเรียน

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น, คุณธรรมจริยธรรม, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

* บทความวิจัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2558

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: tok_nsrul@hotmail.co.th

² อาจารย์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, E-mail: panneei49@gmail.com

The Development of Local Curriculum to Promote Ethics and Moral with The Philosophy of Sufficiency Economy of Pre-School Children *

Walaiporn Mektrairat¹ Pannee Emasaton²

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study and analyze the knowledge on folkways and wisdom in local community in Nakhon Sawan, Chainat and Kamphaeng Phet provinces 2) to construct the local curriculum for promoting ethics and morals in early childhood students on the sufficiency economy philosophy, and 3) to evaluate the quality of curriculum in the aspect of appropriateness and development of ethics and morals in early childhood students by trying out the local curriculum. The sampling used for the curriculum was early childhood students in three schools, 30 students in the third year of Kindergarten from Krok Phra Pittayakom school, 40 students in the second year of Kindergarten from Anuban Chainat School, and 16 students in the third year of Kindergarten from Anuban Rajabhat Kamphaeng Phet School. The study was in the second semester in the academic year 2011, and the experiment took place over 6 weeks in the learning experience activities. The research instruments used in this study consisted of experiential learning plan, the observation checklist and measurement checklist for the aspect of ethics and morals in early childhood students. The data were analyzed by using mean, standard deviation, and the statistics of the t-test.

The results revealed that : The knowledge relates to folkways and wisdom in local community is required from the people in local area for study, to analyze data and to construct local curriculums consist of the living conditions of people in Krok Phra district Nakhon Sawan province, Chao Phraya dam and pomelo in Chi Nat province, golden banana in Kamphaeng Phet province, local curriculum quality assessment was at high level to the must level and the evaluation result of morality and ethics development in pre-school children after studying was higher than before the learning experience by a statistically significant at the level .05 for each school.

Keywords: local curriculum, ethics and morals, the sufficiency economy philosophy

* Research Article from Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand, 2015

¹ Assistant Professor, Early Childhood Education, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: tok_nsru1@hotmail.co.th

² Lecturer, Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, E-mail: panneei49@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 นั้น ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ด้านต่าง ๆ จากประสบการณ์จริง จากตัวอย่างที่ประสบในสังคมและสิ่งแวดล้อมตามลักษณะของการเรียนรู้แบบบูรณาการ รวมทั้งผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จากหลักในการจัดการศึกษาดังกล่าวนั้นผู้วิจัย ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา และความรู้ ควบคู่กับคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดตั้งแต่เยาว์วัย และปลูกฝังอย่างต่อเนื่องในช่วงวัยที่สูงขึ้น (กรมวิชาการ, 2545, น.2-3)

การศึกษาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนกระทำได้หลายวิธี เช่น การสอนโดยตรงในรายวิชา การบูรณาการไว้ในการเรียนการสอน สนับสนุนส่งเสริมงานด้านกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเบนดูรา (Bandura, 1997: อ้างถึงใน ภัทรธิรา ผลงาม, 2544, น.28) ได้กล่าวถึงการเรียนจากผลของการกระทำ และการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการให้ข้อมูล จูงใจ และเสริมแรง การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยอาศัยกระบวนการใส่ใจ เก็บจำ กระบวนการทางกาย และกระบวนการจิตใจ ผู้สอนจึงต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สื่อที่นำมาใช้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยมักจะเป็นนิทานหรือเพลงซึ่งมีเนื้อหาที่เป็นสากล การนำวิถีชีวิต วิถีชุมชน วัฒนธรรม ที่อยู่ใกล้ตัว

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ที่ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามหลักแนวคิดพึ่งตนเอง และมีกรอบคุณธรรมจริยธรรมเป็นกรอบในการคิดและการกระทำ สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาคน และสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพ จึงควรตระหนักที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ อันมีเงื่อนไขคุณธรรมที่เน้นในเรื่องของการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถานบันการศึกษา ครอบครัว ชุมชน และองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551)

ความมีคุณธรรมนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ให้คำอธิบายที่ปรากฏอยู่ในความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อแบ่งปันอันมี

ความหมายเช่นเดียวกับความเมตตากรุณา ทั้งหมดนี้เป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ได้อย่างมีความสุข และเมื่อสังคมโดยรวมมีความสุขสมาชิกแต่ละคนในสังคมย่อมจะมีโอกาสที่จะมีความสุขด้วย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมาชิกแต่ละคนจะฝึกฝนจิตของตนให้ได้รับโอกาสดังกล่าวมาน้อยเพียงใด (อภิชาติ พันธเสน, 2551)

ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่นำเอาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประยุกต์รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัย ซึ่งจะทำให้เด็กเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นและดึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย นำมาจัดทำหลักสูตรสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และกำแพงเพชร
2. เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตรในด้านความเหมาะสมของหลักสูตร และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย โดยการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หรือการจัดทำหลักสูตรนั้นต้องมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างชัดเจน และมีองค์ประกอบของเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการประเมินผลที่มีสอดคล้องกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร Taba (1962, น.10) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร 2) เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) วิธีการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1949, น.1) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร คือ 1) จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล 2) ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล 3) วิธีการจัดประสบการณ์ เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การประเมินผล เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดของ ฆนัท ธาตุทอง (2550, น.25) กล่าวว่าไว้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหนทางสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร

สถานศึกษา ถึงแม้ว่ามีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรแม่บท แต่เนื่องจากหลักสูตรแม่บทไม่อาจประมวลรายละเอียดสาระความรู้ท้องถิ่นได้ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับจิตพิสัย เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.15) ได้กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่นจะทำให้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากชีวิตจริงใกล้ตัวก่อนที่จะเรียนรู้สภาพไกลตัว รู้จักและเข้าใจท้องถิ่นของตน ซึ่งทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความหวงแหนและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน รวมทั้งยังสามารถบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์และคงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามดั้งเดิมเอาไว้ได้ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นจะช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระให้กับผู้เรียนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม วัฒนธรรมและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ชาวบ้าน นักพัฒนา และผู้วิจัยภายนอก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพความจริงของสังคม และแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะสำคัญของท้องถิ่น เน้นภูมิปัญญาพื้นบ้าน และภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือโดยทั่วไปเรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันหมายถึง ความรู้ความสามารถของคนในชุมชนเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม การประกอบอาชีพ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต และความรู้ความสามารถนี้เกิดจากการถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งเรือง ราชฉนิ และคณะ (2554) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม ซึ่งมีรูปแบบของการพัฒนาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร พบว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นโดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ทำให้ได้หลักสูตรที่ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอย่างแท้จริง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยองค์ประกอบ ความพอเพียง มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของตน ให้สำนึกในคุณธรรม เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2542) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทำให้สามารถสรุปเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด การแบ่งปัน ความอดทน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการทำตามข้อตกลงหรือสัญญาไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่พูดโกหก ไม่ลักขโมยสิ่งของหรือของเล่นของเพื่อน ยอมรับผิดที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา

2. ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการทำงานโดยแสดงให้เห็นถึงความเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จตามกำหนด มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย มาโรงเรียนทุกวันและทันตามกำหนดเวลา

3. ความประหยัด หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในด้านการปฏิบัติตนในการเลือกใช้สิ่งของได้ถูกวิธี นำเศษวัสดุและสิ่งของเหลือใช้มาใช้ใหม่ นำวัสดุอุปกรณ์การเรียนมาใช้อย่างคุ้มค่า ปิดน้ำ-ปิดไฟทุกครั้งหลังจากเสร็จกิจกรรม ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ในห้องเรียนและที่บ้าน

4. การแบ่งปัน หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่มีต่อผู้อื่นในด้าน การให้ขนมหรืออาหารเมื่อเพื่อนขอ ช่วยเหลือคนหรือสัตว์ที่เจ็บป่วย ช่วยเหลือเพื่อน โดยไม่ต้องให้เพื่อนร้องขอ ให้เพื่อนยืมสิ่งของ และมีน้ำใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

5. ความอดทน หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการแสดงอารมณ์ได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม รู้จักการรอคอยหรือเข้าแถวรับสิ่งของ รู้จักควบคุมอารมณ์เมื่อรู้สึกโกรธ ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทุกครั้งถึงแม้จะยากลำบากในการทำงาน ควบคุมอารมณ์ได้ต่อสิ่งชั่วๆ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คณะผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการพัฒนารัจธรรม 5 ขั้นของ Bloom (1956) มาเป็นแนวทาง กระบวนการ ซึ่งจากศึกษา วิเคราะห์ เพื่อออกแบบการสอนและการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่าขั้นตอนที่ 4 การจัดระบบ เป็นการสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า นำมาจัดระบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใช้เวลามาก อาจจะยังยากที่จะสังเกตเห็นในระดับเด็กปฐมวัย จึงได้ทำการปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของเด็กปฐมวัยเหลือเพียง 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving or attending) เป็นความรู้สึที่เกิดขึ้นต่อประสบการณ์ เกิดความเข้าใจยินดีที่จะเรียนรู้ สนใจในสิ่งที่จะเรียนรู้และพร้อมที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ

2. การตอบสนอง (Responding) เป็นการแสดงความเต็มใจที่จะนำ ตัวเองเข้าไปผูกพันกับเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ

3. การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในสิ่งนั้นเพราะมองเห็นคุณค่า จะเกิดการยอมรับค่านิยม อาจจะมีมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้ ทั้งนี้เด็กอาจแสดงออกมาให้เห็นถึงการปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเป็นที่สังเกตเห็นได้

4. การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a complex) เป็นการนำเอาระบบคุณค่าที่ยึดถือมาปฏิบัติในลักษณะที่เป็นนิสัยประจำตัว เป็นแนวทางการประพฤติ ปฏิบัติ เป็นหลักยึดในการตัดสินใจ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R &D) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ดำเนินการวิจัยร่วมกับโรงเรียนโกรกพระพิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ โรงเรียนอนุบาลชัยนาท จังหวัดชัยนาท และโรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสำรวจพื้นที่ ประสานงาน ประชุม อบรมเพื่อสร้างกรอบแนวทางการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยคณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร และคณะกรรมการศึกษาปฐมวัย
2. สำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น โดยการลงพื้นที่ ศึกษาบริบทท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษา จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่ม การนำเสนอหัวข้อที่มีเป็นประเด็นความสำคัญและความต้องการที่จะนำมาเป็นหัวข้อในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย คณะผู้วิจัย คณะทำงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งนักเรียนระดับปฐมวัย ผลการพิจารณาการหัวข้อเรื่อง ได้แก่ ความเป็นอยู่ของชาวโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ เชื้อนเจ้าพระยา สัมโศชนาท จังหวัดชัยนาท และกล้วยไข่กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
3. ศึกษารวบรวมองค์ความรู้ที่เป็นหัวข้อความต้องการของท้องถิ่น โดยลงพื้นที่ศึกษาจากสภาพจริงและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และจากเอกสาร ตำรา อินเทอร์เน็ต นำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นและแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. จัดทำโครงร่างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 ด้วยการประชุมกลุ่มย่อย กำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ นำเสนอโครงร่างให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินคุณภาพหลักสูตร และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับแก้

2. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ มีการดำเนินงานจากการศึกษา ทำความเข้าใจหลักสูตร หลักการ แนวคิด ทำการวิเคราะห์ กำหนดตัวชี้วัดจากมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม ออกเป็นด้านละ 5 ตัวชี้วัด รวมจำนวน 25 ตัวชี้วัด และจัดทำตารางวิเคราะห์สาระการเรียนรู้กับตัวชี้วัดด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน จัดลำดับหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดสาระที่ควรรู้และประสบการณ์สำคัญ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

วัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ที่อยู่ในท้องถิ่น
วิธีการดำเนินการ

การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการทดลองในรูปแบบกลุ่มเดียว ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
(One Group Pretest-Posttest)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ของแต่ละหลักสูตรจัดทำเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ใน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 30 แผน

2. แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียน และแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียน เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความประหยัด การแบ่งปัน และความอดทน ด้านละ 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้วิจัยจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรท้องถิ่น องค์ประกอบของหลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การหาคุณภาพของหลักสูตร เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดวันและเวลาในการเก็บข้อมูล จัดเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ สำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน

2. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียนไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล

2.2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้กับกลุ่มทดลองตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของหลักสูตร โดยจัดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 30 วัน

2.3 นำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทันทีที่สิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา
2. ข้อมูลการประเมินคุณภาพของหลักสูตร จากแบบสอบถามความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลความตรงของแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามและโครงสร้างคุณธรรมจริยธรรม
4. ข้อมูลความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเที่ยงของแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม และความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท และกำแพงเพชร เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สถานศึกษาและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ได้แก่ องค์ความรู้ ด้านอาหารการกินที่สืบทอดเป็น ประเพณีท้องถิ่น คือ ข้าวแช่ ขนมห่มฉนวน แกงบอน ด้านอาชีพการเกษตรและการแปรรูปอาหารของ ท้องถิ่น คือ ก๋วยเตี๋ยว ส้มโอ และด้านสิ่งก่อสร้างที่สำคัญของท้องถิ่น คือ เขื่อนเจ้าพระยา

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัยตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการของสูตรอันเกิดจากความ ต้องการของชุมชน เน้นภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่นทั้ง 3 โรงเรียน ได้แก่

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ข้าวแช่ ขนมห่มฉนวน และแกงบอน ของโรงเรียนโกรกพระพิทยาคม มีความเหมาะสมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขื่อนเจ้าพระยา และส้มโอชัยนาท ของโรงเรียนอนุบาลชัยนาท มีความ เหมาะสมระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.17

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ก๋วยเตี๋ยวเมืองกำแพงเพชร ของโรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงเพชร มีความเหมาะสมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง ข้าวแช่ ขนมห่มฉัตร และแกงบอน ของโรงเรียนโกรกพระพิทยาคม มีความเหมาะสมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง เชื้อนเจ้าพระยา และส้มโอชัยนาท ของโรงเรียนอนุบาลชัยนาท มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง กล้วยไขเมืองกำแพงเพชร ของโรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงเพชร มีความเหมาะสมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41

4. ผลการประเมินพัฒนาการคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ทุกโรงเรียนมีคะแนนจากแบบวัดคุณธรรมจริยธรรม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนคุณธรรมจริยธรรมก่อนเรียนและหลังเรียน

โรงเรียน	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. โรงเรียนโกรกพระพิทยาคม	30	18.93	3.841	23.57	2.112	8.627
2. โรงเรียนอนุบาลชัยนาท	40	2.57	0.29	4.40	0.42	30.424
3. โรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงเพชร	16	3.63	1.08	5.00	0.00	5.06

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ซึ่งคณะผู้วิจัยเป็นอาจารย์ผู้สอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ดำเนินการวิจัยร่วมกับโรงเรียนโกรกพระพิทยาคม โรงเรียนอนุบาลชัยนาทและโรงเรียนอนุบาลราชภัฏกำแพงเพชร เป็นการประสานความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น อันเป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ “เป็นมหาวิทยาลัยของแผ่นดิน ในการพัฒนาท้องถิ่น” มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกระบวนการที่เป็นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่ตอบสนองกับชีวิตของตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ เสริมสร้างความรักความสามัคคีกัน เข้าใจกัน สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 29) ให้สถานศึกษาร่วมกับ

บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนฯ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้มีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

2. ผลการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น อันสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง เป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัว ได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเอง ช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักผูกพัน และภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน หลักสูตรท้องถิ่นสามารถบูรณาการองค์ความรู้ทั้งหลายของท้องถิ่นให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ส่งเสริมพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งปรียานุช พิบูลสราวุธ (2549) ได้กล่าวถึง ชีวิตสมดุลตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัยไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนานคน เพราะคนคือจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุกอย่าง เป็นผู้มีความรู้คุณธรรมจริยธรรม มีสติ ปัญญา รู้จักพิจารณาแยกแยะจนสามารถใช้ชีวิตที่พอเหมาะพอควรกับกำลังความสามารถของตนเอง และสภาพแวดล้อมของสังคมอย่างมีเหตุผล สำหรับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับเด็กปฐมวัย สิ่งที่ควรคำนึงเป็นอันดับแรก คือ การสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นทั้งทางกายและทางใจ เพื่อประสานเชื่อมโยงต่อการเจริญเติบโตของเด็กอย่างมีคุณภาพ

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของหลักสูตร โดยใช้หลักการพัฒนาทางจริยธรรม ตามเหตุผลจาก 2 แนวคิดใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theories) ที่เชื่อว่า สังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงจะเกิดจากการให้รางวัล การลงโทษ แบบอย่างของพฤติกรรมของพ่อแม่และแหล่งที่ให้การอบรมสั่งสอน และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theories) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสติปัญญาในการรับรู้กฎเกณฑ์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้น ทำให้ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นกัศวรณ ชื่นฤทธิ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาสาระการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง ของนักเรียนอนุบาล 3 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพฯ พบว่า สาระการเรียนรู้ที่ ซึ่งสามารถปูพื้นฐานได้ตั้งแต่ปฐมวัย

กิจกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเบื้องต้น ที่ผู้วิจัยได้นำส่วนที่เป็นเงื่อนไขคุณธรรมของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2551) ที่สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด การแบ่งปัน และความอดทน ซึ่งมีรายละเอียดของพฤติกรรมหรือตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการทำตามข้อตกลงหรือสัญญา ไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่พูดโกหก ไม่ลักขโมยสิ่งของหรือของเล่นของเพื่อน ยอมรับผิดที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา

2. ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการทำงานโดยแสดงให้เห็นถึงความเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จตามกำหนด มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย มาโรงเรียนทุกวันและทันตามกำหนดเวลา

3. ความประหยัด หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในด้านการปฏิบัติตนในการเลือกใช้สิ่งของได้ถูกวิธี นำเศษวัสดุและสิ่งของเหลือใช้มาใช้ใหม่ นำวัสดุอุปกรณ์การเรียนมาใช้อย่างคุ้มค่า ปิดน้ำ ปิดไฟฟ้า ทุกครั้งหลังจากเสร็จกิจกรรม ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้ในห้องเรียนและที่บ้าน

4. การแบ่งปัน หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยที่มีต่อผู้อื่นในด้าน การให้ขนมหรืออาหารเมื่อเพื่อนขอ ช่วยเหลือคนหรือสัตว์ที่เจ็บป่วย ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่ต้องให้เพื่อนร้องขอ ให้เพื่อนยืมสิ่งของ และมีน้ำใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

5. ความอดทน หมายถึง การแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการแสดงอารมณ์ได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม รู้จักการรอคอยหรือเข้าแถวรับสิ่งของ รู้จักควบคุมอารมณ์เมื่อรู้สึกโกรธ ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทุกครั้งถึงแม้จะยากลำบากในการทำงาน ควบคุมอารมณ์ได้ต่อสิ่งยั่ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มีการถ่ายทอดอันเป็นพื้นฐานความรู้การดำเนินชีวิต เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการค้นพบคุณค่าภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสามารถประยุกต์ พัฒนา ได้อย่างยั่งยืน

2. สังคมของท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เกิดความรัก สามัคคีระหว่างบุคคลในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การประยุกต์ผลงานวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษา พ.ศ. 2556-2558 ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1.1 การบริหารหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสม ตามความต้องการของท้องถิ่น ด้วยกระบวนการศึกษา สำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ก่อให้เกิดนโยบายของสถานศึกษาให้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

1.2 การจัดการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามความต้องการด้วยการวิเคราะห์เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดประสบการณ์ และการวัดประเมินผล กำหนดเป็นแผนการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

1.3 การบูรณาการกับการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เป็นแนวทางในการจัดขั้นตอนการเรียนรู้ นำผลงานวิจัยเป็นกรณีศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวง. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*

แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. นนัท ธาตุทอง. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภัสวรรณ ชื่นฤดี. (2550). *การพัฒนาสาระการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2549). *ชีวิตสมดุล ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง*. Kids and School.

ภัทรธิดา ผลงาม. (2544). *รายงานวิจัยเรื่องความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา*. ของนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษา สถาบันราชภัฏเลย

รุ่งเรือง ราชฉนิ และคณะ. (2554). *รายงานการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การออกแบบลายผ้ามัดหมี่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยใส่บ้านโปะงาน จังหวัดนครพนม*. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิชัย พันธเสน. (2551). *วช.กับการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวัดทางจิตแบบพหุมิติและพหุระดับในบริบทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: การกิจโครงการและประสานงานวิจัย: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

Bloom, Benjamin. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives Book 1.: Cognitive Domain.*

London : Longman Group Limited.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theeory and Prattice.* New Yord : Harcourt Brace & World.

Tyler, Ralph W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction.* Chicago: University of Chicago Press.
